herpy

AGAMER

Acanthosaura capra

Acanthosaura capra er en grønn skogagame med en kam av lange pigger i nakken og en torn bak hvert øye, hjemmehørende i de fuktige skogene i det sørlige Vietnam og det østlige Kambodsja. Den blir 25-32 cm, lever i trærne og krever et høyt, fuktig og forholdsvis kjølig terrarium, der luften aldri blir varmere enn 29 °C.

Familie: Agamidae Engelsk: Green Pricklenape Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**25-32 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog og fjellskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**100 × 50 × 120 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-27 °C**
Varmeplass	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
Vann	**Vanndel**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**6-15 egg**
Inkubasjon	**110-180 dager** ved 25-27 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Nær truet (NT)**

Om arten

Acanthosaura capra er en slank skogagame med sammentrykt kropp og lang, tynn hale, som utgjør mer enn halvparten av lengden. Grunnfargen er grønn til olivengrønn med et brunt mønster som slører omrisset mot bark og blader. Fargen skifter med humør, temperatur og lys, og ved stress eller om natten blir dyret brunt. Langs nakken går det en kam av lange, spisse skjell, adskilt fra den lavere ryggkammen, og bak hvert øye sitter det en tydelig torn. De kraftige nakkepiggene og ryggpiggene skiller arten fra den nærstående *A. coronata*.

Voksne dyr blir 25-32 cm inkludert hale, og hunnen er litt større enn hannen. Hannen er slankere og har en tykkere halerot og en gulaktig strupesekk, som den bare viser når den truer. Arten ble beskrevet i 1861 av Albert Günther. Navnet kommer sannsynligvis av latin *capra*, geit, etter de hornlignende piggene.

Slekten er vanskelig å artsbestemme, og flere arter selges under samme handelsnavn, blant annet *A. lepidogaster*, *A. crucigera* og *A. armata*. Sjekk derfor hvilken art du har, før du innretter stellet etter en veiledning. Arten trives ved lavere temperaturer enn de fleste agamer i handelen, og det er her det oftest går galt.

Den er dagaktiv og fredelig. Den kan bli rolig og ta fôr fra fingrene, men den er ikke et dyr til daglig håndtering. Viltfangede dyr er ofte stresset og kraftig angrepet av parasitter; oppdrettede dyr er langt å foretrekke.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Acanthosaura capra finnes i det sørlige Vietnam og det østlige Kambodsja. I Vietnam er den kjent blant annet fra provinsene Dong Nai, Khanh Hoa og Lam Dong, og i Kambodsja fra provinsen Mondolkiri. Cat Tien nasjonalpark og Hon Ba naturreservat er kjente lokaliteter.

Opplysninger om forekomst i Laos er sannsynligvis feilaktige. Arten er oppført som nær truet (NT), fordi skogene i området ryddes til gummi, kassava og kaffe.

> **Naturlig utbredelse:** Kambodsja og Vietnam.

LEVEOMRÅDE

Acanthosaura capra lever i tett, fuktig tropisk skog, ofte nær vassdrag. Den er dagaktiv og lever mest i trærne, gjerne i den skyggefulle sonen like under kronene. Her sitter den lenge av gangen loddrett på en stamme, godt kamuflert mot bark og løv, og den oppsøker verken direkte sol eller regn. Den kommer også ned på bakken for å fange ormer og insekter, og går gjerne i rennende vann for å drikke og bade.

Skogene er skyggefulle og fuktige med moderate temperaturer, og dyret soler seg bare lite. Hvis den blir oppdaget, flykter den eller smetter om på andre siden av stammen; først når den er trengt opp i et hjørne, åpner den gapet og spiler ut strupesekken.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et høyt terrarium på minst 100 × 50 × 120 cm (lengde × bredde × høyde). Høyden er viktigere enn grunnflaten, for arten bruker de loddrette flatene. Et par eller en hann med to hunner trenger vesentlig mer plass, gjerne 140 × 70 × 170 cm. Nettlokk og store ventilasjonsflater gir den luftutskiftingen som trengs når luftfuktigheten er høy.

Innred med mange loddrette og skrå greiner og stammer, minst like tykke som dyrets kropp, kork- eller barkplater på bakveggen og tette, levende planter som ficus, gullranke og dracaena, som gir ly og holder på dråpene. La det være en åpen plass under varmelampen. Et lavt vannparti eller en stor, lav vannskål, gjerne med en liten foss eller dryppanlegg, brukes til å drikke og bade i. Vannet må høyst være 10-15 cm dypt, slik at dyret ikke drukner, og det skiftes eller filtreres så det holdes rent.

Bunnen er en fuktholdende blanding av skogjord, kokosfiber og litt sand over et drenslag av leca-kuler og en fiberduk, slik at det ikke blir stående vann i bunnen. Den må være minst 15-20 cm dyp, slik at hunnen kan grave og legge egg. Spretthaler og skrukketroll i bunnen hjelper til med å holde den ren. Fjern ekskrementer daglig.

To hanner skal ikke bo sammen, for de er territoriale. Gi rikelig med gjemmesteder i løvet, slik at dyrene kan gå av veien for hverandre.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn Les mer: Fôrdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Acanthosaura capra tåler varme dårlig. Luften i terrariet skal ligge på 22-27 °C om dagen og må aldri bli varmere enn 29 °C. Blir det varmere over lengre tid, er det fare for heteslag, stress og uttørking. Sett derfor terrariet utenfor direkte sol, og sørg for at lampene ikke varmer opp hele terrariet.

En liten solplass på 30-32 °C høyt oppe i den ene enden er nok. Arten soler seg bare lite, og det viktigste er en jevn, moderat temperatur som faller litt fra topp til bunn. Bruk en svak varmelampe, og mål med digitale termometre både ved solplassen og nede i terrariet. Om natten skal temperaturen falle til 18-22 °C; nedkjølingen om natten er viktig for dyret.

I varme sommerperioder i Norge kan rommet alene gjøre terrariet for varmt. Flytt det da til et kjøligere rom, bruk en vifte, eller slå av varmen helt.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 70-80 % om dagen og rundt 90 % eller mer om natten. Sprøyt terrariet grundig med bløtt vann 2-3 ganger om dagen, slik at det henger dråper på planter og vegger. Et regnanlegg på timer holder nivået stabilt, og en tåkemaskin om natten kan løfte fuktigheten. Mål med et digitalt hygrometer midt i terrariet.

Dyret drikker av dråper og av rennende vann og overser ofte en stillestående vannskål. Uten daglig sprøyting og et dryp eller en foss risikerer det uttørking og problemer med hudskiftet. Terrariet skal samtidig kunne tørke litt mellom sprøytingene, ellers oppstår det mugg, og luften blir tung. God ventilasjon er derfor like viktig som fukt.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv, men lever i skyggen i skogen og trenger forholdsvis svak UVB. Bruk et T5 HO-rør på 6 % (Ferguson-sone 2) i en reflekterende armatur over nettet, som dekker omtrent halvparten av terrariets lengde. Greinen under røret bør sitte 20-30 cm fra det, og avstanden kontrolleres med en UV-måler. Dyret skal alltid kunne trekke seg bort fra lyset i løvet.

Suppler med en LED- eller T5-lampe i dagslys, slik at plantene trives, og slå på lyset 12 timer om dagen. Rørene skiftes etter produsentens anvisning.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten lever av insekter og andre smådyr og er særlig glad i ormer. Gi et variert kosthold av sirisser, kakerlakker, gresshopper, silkeormer, larver av soldatfluer, meitemark og snegler uten hus. Melorm, voksorm og zophobas er feite og gis bare av og til, for arten blir lett for tykk. Ikke bruk kompostormer, og samle bare smådyr fra natur uten sprøytemidler. Byttet må høyst være så stort som avstanden mellom dyrets øyne. Dyret spiser om dagen og tar sjelden flyvende insekter.

Unger fôres daglig med så mange små insekter som de kan spise på 10 minutter. Voksne fôres daglig eller annenhver dag, så mye de spiser på omtrent 5 minutter. Dryss insektene lett med et kalktilskudd med litt D3 og vitaminer, og fôr dem med grønt og grønnsaker i minst ett døgn før fôringen.

Mange dyr tar fôr fra en pinsett eller direkte fra fingrene.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Acanthosaura capra er en rolig skogagame som er sky i naturen, men venner seg raskt til mennesker i terrariet. Den sitter ofte helt stille på en gren eller stamme og beveger seg sjelden raskt. Når den blir skremt, blir den mørkere, spiler ut strupesekken eller åpner gapet. Det er tegn på stress, og da må den få ro. Den biter bare sjelden.

Gi et nytt dyr 1-2 uker i fred. Tem det ved å være til stede, tilby fôr fra hånden og la det krabbe opp på hånden i stedet for å gripe det. Hold håndteringen kort og sjelden, for dyret stresses lett av å bli holdt fast. Vask hendene med såpe etter all kontakt med dyr, terrarium og fôr, for krypdyr kan bære salmonella.

Hold hannene adskilt, for de er territoriale og slåss. En hann kan leve med en eller to hunner i et stort, tett beplantet terrarium. Drektige hunner kan bli aggressive mot de andre; skill dem i så fall fra til etter eggleggingen. Arten trives også fint alene.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnen er litt større og bredere i kroppen, mens hannen er slankere og har en tykkere halerot. Hannen har en gulaktig strupesekk og et gulgrønt bånd under øynene, som hunnen mangler. Hos unge dyr er det vanskelig å se kjønnet, og det bestemmes sikrest av en veterinær.

Alderen ved kjønnsmodenhet er ikke kjent. Sett først en hunn i avl når hun er fullvoksen og i god hold.

PARRING

Avlen av slekten er bedre beskrevet for den nærstående *A. crucigera* enn for *A. capra*, og tallene for kullstørrelse og rugetid bygger delvis på den.

En kjølig periode om vinteren på 6-8 uker med kortere dager og noen grader lavere temperatur setter i gang avlen. Når lyset og varmen økes igjen, er dyrene paringsklare etter noen få dager. Hannen nikker med hodet fra en høy gren og viser strupesekken, følger etter hunnen og griper henne med et bitt i nakken under paringen. Fjern hannen hvis hunnen får sår eller blir stresset.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger eggene omtrent en måned etter paringen. Noen dager før slutter hun å spise, går ned på bunnen og prøvegraver. På dagen graver hun et hull på opptil 10 cm, legger eggene og skraper hullet igjen. Kullet er på 6-15 egg; oppgavene varierer fra 6-12 til 10-15.

Bunnen må være minst 15-20 cm dyp og så fuktig at et gravd hull holder. Uten et egnet sted kan hunnen holde eggene tilbake, og det kan gi livstruende eggleggingsproblemer. Hunner legger også ubefruktede egg uten en hann. Gi hunnen rikelig med fôr, kalk og vitaminer før og etter eggleggingen.

INKUBASJON

Grav forsiktig opp eggene, og legg dem i samme stilling i en lukket beholder med fuktig vermikulitt eller perlitt. Ved 25-27 °C klekkes de etter 110-130 dager; for *A. capra* oppgis også opptil omtrent et halvt år. En lavere temperatur forlenger rugetiden.

Vend ikke eggene, og hold luftfuktigheten i beholderen høy. Sjekk jevnlig for mugg, og fjern ubefruktede egg som faller sammen eller blir slimete.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene flyttes til et oppdrettsterrarium med samme innredning og klima som de voksnes: høy luftfuktighet, moderat varme, UVB og mange kvister og blader. Vannpartiet må høyst være 5 cm dypt. Ungene kan vokse opp sammen i et romslig terrarium, også flere hanner, men skill dem fra hverandre hvis de begynner å slåss.

Sprøyt daglig, og fôr daglig med små sirisser, små ormer og små snegler, lett dysset med kalk og vitaminer. Ungene spiser mye og kan bli omtrent 15 cm lange på ett år.

Helse og vanlige feil

Viltfangede dyr er ofte stresset og tungt angrepet av parasitter, så en avføringsprøve hos en veterinær med erfaring med krypdyr er det første et nytt dyr skal ha. De typiske problemene er:

- Heteslag og uttørking ved for høy temperatur. Luften må ikke bli varmere enn 29 °C.
- Problemer med hudskiftet og tørre øyne ved for lav luftfuktighet og for lite sprøyting.
- Metabolsk beinsykdom (mykt skjelett) ved for lite kalk og UVB.
- Luftveisinfeksjoner og mugg hvis terrariet er vått og dårlig ventilert.
- Fedme ved for mange feite larver.
- Innvendige parasitter og midd, særlig hos viltfangede dyr.
- Eggleggingsproblemer hos hunner uten et egnet sted å grave. Det er livstruende og krever veterinær.

Et sunt dyr har klare øyne, en fyldig halerot og en kraftig kropp. Det puster med lukket munn og spiser regelmessig. Søk veterinær hvis dyret går ned i vekt, slutter å spise, sitter på bunnen eller puster med åpen munn.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.